

BAB V PENUTUP

A. Simpulan

Berdasarkan hasil pembahasan yang peneliti lakukan dari medan makna rasa bahasa Dayak Bemoyok, maka secara umum dapat disimpulkan bawah medan makna rasa merupakan bentuk realita dari bidang kebudayaan masyarakat. Dengan medan makna suatu kebudayaan dapat tercermin dari medan makna rasa yang diucapkan oleh masyarakat untuk berinteraksi dan komunikasi. Aspek-aspek berdasarkan analisis terbagi dari tiga kategori, yaitu leksem, komponen makna, jenis makna pada bahasa Dayak Bemoyok Desa suti lama Dusun Suti Semarang Kecamatan Suti Semarang Kabupaten Bengkayang. Secara khusus hasil penelitian akan disimpulkan sebagai berikut.

1. Leksem pada bahasa Dayak Bemoyok Kabupaten Bengkayang, yang peneliti temukan yaitu: leksem *Məmuun*, leksem *Nyəmbəh muun*, leksem *Məndəmp turongk*, leksem *Pulək*, leksem *Səgər*, leksem *Ləməh*, leksem *Sungoh*, leksem *Məndəmp bak*, leksem *Məndəmp jupənt*, leksem *Məndəmp asəngk*, leksem *Məndəmp Bətənt*, leksem *Rəsə tawer*, leksem *Rəsə pəət*, leksem *Rəsə pede*, leksem *Rəsə pense*, leksem *Rəsə masum*, leksem *Məndəm təringin*, leksem *Rəsə gələk*, leksem *Rəsə bəə*, leksem *Rəsə tii*).
2. Komponen makna pada bahasa Dayak Bemoyok Kabupaten Bengkayang yang peneliti temukan yaitu: a) komponen makna rasa pada tubuh (leksem *Məmuun*, leksem *Nyəmbəh muun*, leksem *Məndəmp turongk*, leksem *Pulək*, leksem *Səgər*, leksem *Ləməh*, leksem *Sungoh*), b) komponen makna rasa pada anggota tubuh (leksem *Məndəmp bak*, leksem *Məndəmp jupənt*, leksem *Məndəmp asəngk*), c) komponen makna rasa pada panca indra ((leksem *Məndəmp Bətənt*, leksem *Rəsə tawer*, leksem *Rəsə pəət*, leksem *Rəsə pede*, leksem *Rəsə pense*, leksem *Rəsə masum*, leksem *Məndəm təringin*, leksem *Rəsə gələk*, leksem *Rəsə bəə*, leksem *Rəsə tii*).

Jenis makna pada bahasa Dayak Bemoyok Kabupaten Bengkayang yang peneliti temukan yaitu: makna leksikal (leksem *Məmuun*, leksem *Nyəmbəh muun*, leksem *Məndəmp turongk*, leksem *Pulək*, leksem *Səgər*, leksem *Ləməh*, leksem *Sungoh*, , leksem *Məndəmp bak*, , leksem *Məndəmp jupənt*, leksem *Məndəmp asəngk*, leksem *Məndəmp Bətənt*, leksem *Rəsə tawer*, leksem *Rəsə pəət*, leksem *Rəsə pede*, leksem *Rəsə pense*, leksem *Rəsə masum*, leksem *Məndəm təringin*, leksem *Rəsə gələk*, leksem *Rəsə bəə*, leksem *Rəsə tii*).

B. Saran

Sesuai dengan latar belakang serta alasan dipilihnya penelitian mengenai medan makna rasa dalam Bahasa Dayak Bemoyok ini, dapat disimpulkan bahwa medan makna rasa pada Bahasa Dayak Bemoyok Kabupaten Bengkayang dapat dianalisis menggunakan kajian semantik dengan menganalisis leksem, komponen makna dan jenis makna yang sesuai dengan sub masalah.

Adapun beberapa saran yang akan disampaikan. Pertama disarankan bagi lembaga, masyarakat, serta kawan peneliti lainnya yang meneliti tentang medan makna rasa. Penulisan medan makna rasa harus diperhatikan kalimat yang membentuk kata. Keterkaitan dalam pembentukan kata dapat dilakukan dengan menggunakan leksem, komponen makna, dan jenis makna. Oleh karena itu disarankan bagi peneliti lain untuk mengkaji medan makna rasa dari sudut pandang dan objek penelitian yang berbeda.